

70 kr. — Takisto bo de ustrezno marsikateremu društveniku, ako mu naznanimo, da se „Vodnikove pesmi“ še vedno dobivajo v zalogi „Matice Slovenske“. Cena posamičnim iztiskom je 50 kr.

»Popotnikov koledar za slovenske učitelje, 1891.« Že večkrat smo imeli priliko slovensko občinstvo opozarjati na ta izvrstno in trudoljubivo sestavljeni in urejeni koledar ali bolje šematizem slovenskega učiteljstva, ki je tudi za tekoče leto iznova v mnogih ozirih popravljen in spopolnjen prišel na svetlo. Šematizem obseza poleg raznovrstnega koledarskega drobiža statistički pregled in imenik in poslovni red zveze slovenskih učiteljskih društev, dalje spisek najvažnejših perijodiških in uradnih opravkov šolskih vodstev in krajskih šolskih svetov, šolske praznike, imenik važnejših člankov, ki so bili zadnjih deset let natisnjeni v »Popotniku« (sestavil ga je g. Fr. Kocbek), popis vseh šolskih oblastev t. j. imenik naučnega ministerstva, vseh deželnih, okrajnih in krajskih šolskih svetov po slovenskih deželah ter končno popis in imenik vseh učiteljskih in ljudskih šol po Kranjskem in po slovenskem delu Štajerskega, Koroškega in Kranjskega. Pri vsaki šoli je natančno popisano vse učno osobje, leto kdaj se je ustanovila šola, število razredov, učencev in učenk v vsakdanji in v ponavljalni šoli, kakor tudi število otrok, ki bi bili sploh dolžni hoditi v šolo. Povsod je pridejana tudi opazka, ali ima dotična šola tudi vrt ali drevesnico in v kateri plačilni razred je uvrščena učiteljska služba. Sploh se vidi iz vse knjižice, da se je nje urednik gosp. nadučitelj M. J. Nerat v Mariboru (Reiserstrasse 8) pošteno potrudil, da bi ustregel vsem raznovrstnim zahtevam, katere stavi slovensko učiteljstvo do take knjižice. Mi bi pa želeli, da bi gosp. Nerata ne podpiralo le učiteljstvo, ampak da bi si ta koledar omislil vsakdo, ki ima z ljudskim šolstvom našim kaj opravka, zakaj v osebnih stvaréh mu bode mnogokrat zanesljiv kašipot. Cena njegova je primerna. V platno vezan stoji po 1 gld. 20 kr., z zlato obrezo po 1 gld. 35 kr., v usnje vezan z zlato obrezo in zaklopnico 1 gld. 50 kr. (po pošti 5 kr. več). Dobiva se pri gosp. uredniku Neratu v Mariboru.

»Božič pridnim otrokom.« Slovenski mladini poklonil *Alojsij Vakaj*. Leto prvo. Cena s poštnino vred 15 kr. Maribor 1890. — Ta drobna knjižica obseza na 48 straneh pet kratkih povestij, izmed katerih so bile nekatere že priobčene v „Vrtci“ in „Slov. Gospodarji“. Žal, da o nji ne moremo poročati toli ugodno, kakor bi želeli sami; zakaj knjižica kar mrgoli stilistiških in tiskovnih napak, poleg tega pogrešamo do cela ónega preprostega in lahkega pripovedovanja, katero mora dičiti spise za mladino. Kakó naj umeje dete stavke, kakor: „Čista duša je zmaga malikovanja in nejevere — ter posebno zaupanje v presveti zakrament altarja“ (str. 20.). — Dalje: „Le enkrat mi pride v misel — preteklost — polno sreče, dušnega miru in bogato — dobre otroške vere“ (str. 21.). — „Slednjič dobil sem od pregledavanja orožja in oblačil tujih narodov veselje do potovanja“ (str. 28.). — „Smatrali so me le za dohodninski izvir, da se z menoj prav bogato — okoristijo“ (str. 34.). — „Oh bil sem v dvoumju“ (str. 34.). — „Kadar je bila nadaljevala naša družba drugi dan svojo vožnjo, slišali smo zvona ljube glasove od koder so došli prijazni glasovi“ (str. 41.). — Neizrecno slabi so stavki, kakor: „Mati naju sledejo iz plaščev in se ž njimi vsedeva za mizo“ (str. 22.); . . . „ker domišljija moja je bila pripravna se pečati s tujimi narodi“ (str. 22.); . . . „kako sta blažena Marija in Jožef v Betlehem potovala ter tamkaj bil Jezušček v štalici (sic!) rojen in v jaslice položen, a zraven sta bila oslek in volek“ (str. 23.). — „Kadar je bila zima prve svoje kosmiče po pusteji zemlji raztresla, sem vprašal pismeno stariše, bi-li v Božiču zopet domov potoval, so oče sklenili, naj rajši ostanem v Berolinu pri teti“ (str. 28.). — Na strani 31. čitamo stilistiški néstvor „. . . ni mi bilo možno tega darú storiti“; na str. 33. . . . „prevzamem zopet svoje učenje“; na str. 36. . . . „ne najde

prilike celi praznik — praznovati“; na isti strani: . . . „pri tem mislite na lučice, ki so se negdaj od naših starišev za nas v veselje užigale“; na str. 37. . . . „Bil je od faranov, kakor oče češčcu“; na str. 38. . . . „Tu in tam se vidi luč okrožena množice ljudi, ki se bližajo . . .“; na str. 39. . . . „Sv. maše v raznih cerkvah so nam storile skoraj celo noč živo“; na str. 41. . . . „in storim najboljše sklepe“; na str. 43. . . . „Moj vstop je pretrgal ta mični prizor“; na str. 43. . . . „In takoj zaori od nježnih otroških glasov lepo prednašano petje.“

Dovôlj! In kaj takega se celó hvali, izrecno hvali pri nas! Izipisati bi morali vso knjigo, ako bi hoteli navesti obile napake. Vender si ne moremo kaj, da ne bi izpisali še stavka na strani 11. Pisatelj ondu pripoveduje o déklici, potujoči z bolnim očetom po snežni cesti. Hipoma se zgrudi oče na tla, kri se mu vlije, déklica pa poklekne poleg očeta in moli: „O Jezus, moje usmiljenje! Tolikokrat si mi vže pomagal, pomagaj mi še danes. Molila bodem za paganske otročiče in ti nosila denarjev za-njé.“ Tak ó n mislila in ni mogla moliti déklica poleg umirajočega očeta, saj v tem hipu izvestno ni mislila na — paganske otročiče! Vse to je skrajno pretirano! — Mimogredé omenjamo, da se nam zli francoski vzklik na str. 32. „C'est curieux“ popolnoma odveč (sicer se pa to tudi ne pravi „bodite srčni“, kakor prelaga pisatelj, nego „to je čudno“); takisto nepotrebni so latinski stavki, in ako se že navajajo, dodaj se jim vsaj točen prevod. Sploh mislimo, da so posamični stavki v tej knjižici neumevni, in to je nje najhujša hiba! Otrok mora zlahka razumeti sam, kar bere; sicer mu povest ne koristi nič, nego le dolgočasi ga, in bodisi še takó lepa, še toli poučna! Od nas pa tudi ne more zahtevati nihče, da bi stali za čitajočim otrokom in mu na vsaki strani razlagali nejasne stavke, nego dolžnost pisateljeva je, da piše točno, da piše preprosto in končno tudi, da piše pravilno. Kakor v premnogih spisih za mladino, pogrešamo tudi v tej knjižici teh svojstev, in zagadatelj ne bode do cela dosegla namena svojega. — Upajmo, da se bode g. pisatelj oziral na ta splošna pravila, ako kdaj izdá drugo knjižico takih povestij. —

Obča biblijografija. Obča knjigarska zaveza je poverila knjigarno delniške tiskarne v Zagrebu, da za občo bibliografijo dobiva vse knjige in časopise, kar jih izhaja v hrvaškem, srbskem, slovenskem in bolgarskem jeziku. Ta biblijografija se priobčuje vsak teden v knjigarskem glasilu, in takó se précej zvé v književnih krogih, kaj je izšlo novega in v katerem jeziku. Naprošeni so torej vsi založniki in pisatelji, da vsakega dotiskanega dela svojega pošljejo po jeden iztis z naznačeno ceno knjigarni delničarske tiskarne, katera ga bode plačala ali pa vrnila, ko ga oglasi. Časopisov se pošiljaj samó prva številka.

»Brivec« se imenuje nov šaljiv list, ki je začel letos izhajati v Dolenčevi tiskarni v Trstu vsako drugo in zadujo soboto meseca. Cena mu je 1 gld. 80 kr. za vse leto.

Nova tiskarna. Gospod *Dragotin Hribar*, večletni vodja »Národne Tiskarne«, odprl je v Celji novo društveno tiskarno, katero priporočamo zlasti štajerskim Slovencem.

Slovenske učne knjige za ljudske, obrtne in srednje šole. V poslednjem zasedanji deželnega zbora kranjskega je poročal deželni odbor (poročevalec *dr. Vošnjak*) o tem vprašanji, ki je toli vážno za razvoj slovenskega šolstva in nasvetoval, da se iz deželnega zaklada podpira izdavanje šolskih knjig, katere so še potrebne za slovenske ljudske, obrtne in srednje šole. Deželnega odbora poročilo navaja, da se je deželni zbor že večkrat bavil z vprašanjem o slovenskih učnih knjigah. Bodi to poročilo navedeno v poglavitnih točkah.

Ko se je z ministerskim ukazom leta 1871. uvedel slovenski jezik kot učni jezik za nekatere učne predmete na nižjih razredih gimnazij v Ljubljani, Novem Mestu in v

Kranji, pokazale so se težave, ker ni bilo učnih knjig. V svojem ukazu do deželnega šolskega sveta je poudarjal tedanji minister za uk in bogočastje, Stremayr, da ni skoraj nobenih slovenskih šolskih knjig in vadbenic ter se je zato izjavil, da je neizvedno, v višje razrede srednjih šol takoj uvesti slovenščino kot učni jezik. Dovolilo se je le, da se dijakom s slovenskim učnim jezikom verouk tudi v višjih razredih razlaga v tem jeziku in da se smejo tudi poskušati prevodi iz tujih jezikov v domači jezik, naposled, da se smé tudi pri drugih predmetih razlagati slovenska terminologija, kolikor so jo namreč strokovnjaki spoznali za veljavno. Dokler se ta glavni pogršek popolnoma ne odpravi, toliko časa ni mōči odpraviti obstoječih nedostatkov in ustanoviti posebnih zavodov s popolnoma nemškimi in drugih zopet s popolnoma slovenskim učnim jezikom. Gledé na ta ukaz je predložil deželni odbor leta 1873./74. visokemu deželnemu zboru poročilo in nasvetoval, naj se ustanovi zaloga slovenskih šolskih knjig in založi iz deželnega zaklada. Nató je sklenil deželni zbor, da se ustanovi deželna zaloga šolskih knjig za izdavanje slovenskih učnih in vadniških knjig za srednje, meščanske in strokovne šole. Za ustanovitev te zaloge se je dalo deželnemu odboru 10.000 gld. kot brezobrestno predplačilo iz deželnega zaklada. Iz tega kredita je plačal deželni odbor troške za izdajo latinske slovnice, latinsko-slovenskih vaj in slovarja v skupnem znesku 2285 gld. 70 kr., iztržil pa je za te šolske knjige 2759 gld. 67 kr. Deželni zaklad je imel torej pri teh dveh šolskih knjigah 473 gld. 97 kr. presežka, pri čemer pa je vsekakor opomniti, da je nagrade pisateljem plačalo naučno ministerstvo.

Leta 1883. se je obrnil F. Bamberg in Kleinmayr do deželnega odbora, naj se mu dōvoli 500 gld. podpore, da izdá fiziko A. Senekoviča in mineralogijo Fr. Erjavca. Zajedno je prijavila navedena knjigotržnica, da je zato, ker se je slovenski učni jezik razširil na vse učne predmete nižje gimnazije razven grščine, prevzela izdajo učnih knjig, potrebnih za slovenske vzporedne razrede gimnazijske in da jih je že več izdala. Leta 1883. je dovolil deželni zbor to podporo, ker je bila izdaja obeh učnih knjig zagotovljena.

Leta 1884. je prejela založna knjigotržnica F. Bambergova od deželnega odbora 200 gld. podpore za izdajo »Aritmetike za učiteljišča« prof. J. Celestine in leta 1885. 150 gld. podpore za izdajo »Slovensko-latinskih vaj« prof. Fr. Wiesthalerja in 200 gld. za »Vadbe v skladnji latinski«, katere je spisal prof. V. Kermavner. Tudi prof. J. Jesenku v Trstu se je dovolilo po 150 gld. podpore za izdajo »Občne zgodovine II. in III. del,« prof. J. Celestini pa 100 gld. nagrade, ker je sestavil navedeno učno knjigo.

S tem je bilo dovršeno izdavanje slovenskih učnih knjig za gimnazije, ker se od leta 1883. dalje slovenski učni jezik ni več uvedel za noben predmet; na realki pa je sploh za vse učne predmete zgolj nemščina učni jezik, izvzemši verouk in slovenski jezik za slovenske učence.

Že z navedenim ministerskim ukazom 1873. leta se je obljubila ustanovitev posebnih gimnazij s slovenskim učnim jezikom, ako se preskrbé potrebne učne in pomožne knjige. Od ónega časa je minulo 17 let, toda na višjih razredih celó tistih gimnazij, na katerih je v nižjih razredih za slovenske učence slovenski jezik učni jezik, ondu je nemščina še vedno učni jezik. Da bi vender že mladina slovenska lože napredovala v višjih razredih gimnazijskih, naprositi bi bilo iznova učno upravo, naj višje razrede uredi primerno učnemu jeziku na nižjih razredih. Deželni odbor pa naj se pooblastí, da smé tudi učnim in pomožnim knjigam, potrebnim za te razrede, dovoljevati podpore, da se knjige čim prej omislijo in se takó odpravi jedina zapreka, katera ovira razširjenje slovenskega učnega jezika na srednjih šolah. Kar se dalje tiče učnih knjig za slovenske ljudske šole,

izdala jih je nekoliko zaloga c. kr. šolskih knjig na Dunaji, nekoliko pa tudi drugi založniki. Ko se je z ukazom c. kr. deželnega šolskega sveta leta 1883. tudi na trirazrednih in večrazrednih slovenskih ljudskih šolah uvedel slovenski jezik kot izključni učni jezik, izpremenile so se seveda tudi učne knjige. Mestni šolski svet v Ljubljani je torej že leta 1885. ustanovil in sklical posebno enketo, sestojčo od profesorjev srednjih šol in ljudskih učiteljev, katera naj bi spisala slovenske učne knjige, kolikor jih je treba. Toda skoro potem, ko je izdala »Prvo nemško slovnico«, razdružila se je. V tem času pa se je določil v šolskem letu 1889/90. slovenski jezik kot učni jezik celó v petem razredu javnih ljudskih šol, in zdaj se je pokazala neizogibna potreba, da se omislijo primerne učne knjige. Deželni odbor se je torej obrnil do deželnega šolskega sveta kranjskega, naj mu naznani tiste učne knjige, katere je treba še izdati za slovenske ljudske in srednje šole. Ko je deželni šolski svet zaslišal zvedence, ugodil je tej prošnji.

(Konec prihodnjič.)

Dr. J. V.

Slovensko gledališče. — Predstava dne 4. prosinca: »Moj prijatelj Njeklužev«. Drama v petih dejanjih. Ruski spisal Al. J. Palm, preložil Fr. Gestrin. — Ta močno realistiški navdahnjena drama je izborna pisana slika iz novodobnega življenja ruskega. Junakov nima, kakeršnih smo vajeni v drugih dramah; junak Njeklužev je lokav slepár, do cela izprijen človek, kateri si je pa vendar vedel pridobiti toliko zaupanja, da ga kar vprek nazivljejo »prijatelja Njekluževa«. Junakinja Nataša je vtelesena podoba deklliške vzgoje ruske, na pol izobrazena, idealistiška, prenapeta. Ko ji Njeklužev v drugem dejanji odkrije dosedanje življenje — po mislih naših najkrasnejši, četudi dôkaj smel prizor vse drame — pripravljena mu je žrtvovati imenje in čast; celó v pregnanstvo bi hotela z njim. Vzdrami se šele v usodnem hipu, ko zadene Njekluževa zasluzena kazen; ljubezen do častnega očeta in zdraví nje prirodni razum jo rešita uji sami in rodbini. — Gospod *Borštnik* (Njeklužev) in gospá *Borštnikova* (Nataša) sta ugajala popolnoma; takisto gospodičina *Nigrinova*, gospá *Danilova* in gospod *Danilo*. Gospod *Sršen* (oče Laptjev) pa zopet ni bil več nalogi svoji; tudi epizodistov ni kaj hvaliti. Sploh opazamo, da se posamični igralci preveč in prepogostoma zanašajo na šepetalca in grešé na dobro voljo občinstva. Vendar smemo od njih zahtevati vsaj to, da se dobro učé svojih nalog, ako že prizanesno ne navajamo drugih hib, kakor bi jih lahko grajali po vsi pravici. — »Moj prijatelj Njeklužev« je stalna igra gledališč slovenskih in se bode bržkone obrnila tudi na gledališči slovenskem.

Predstava dne 6. prosinca: »Nad prepadoma«. Drama v jednom dejanji. Spisal Jaroslav Vrchlicky, poslovenil Ivan Gornik. — »Mesečnica«. Komična opereta v jednom dejanji. Poslovenil J. Bavdek Ulčarjev. Uglasbil Iv. pl. Zajc. — Vrchlickega 'gra izvestno ni pisana za véliko občinstvo, ker nima ni zapletenega dejanja ni efektnih prizorov; rekli bi, da je sloveči pisatelj češki napisal zgolj razgovor, seveda duhovit razgovor treh oseb o različnih pojavih književnega in družabnega življenja, kateri pa se završuje jako dramatiški. Gospá *Borštnikova* in gospod *Borštnik* sta hvalno zvršila sicer težko nalogo svojo in dosegla lep uspeh, toda v igri g. *Danila* so se kazale nekatere negotovosti. — Opereta »Mesečnica« (dirigent g. Gerbič) še vedno ugaja občinstvu, dasi se je ponavljala že sedemkrat. Gospodičina *Nigrinova* je bila pristna Markeza Fourgnon d'Enfer, ki toli strogo pazi, da bi nje sin Inocent ne ugledal nobenega ženskega bitja; takisto priznalno moramo omeniti gospodičine *Daneševe* v nalogi mladega Inocenta in gospé *Gerbičeve*, predstavljajočo lokavo vrtnárjevo hčerko *Lizko*. Gospod *Perdan* (sluga Dominik) nam je prijal kakor v igri takó v petji, 'gospod *Bajec* je zadoščal. Lahko rečemo, da je prva ta letošnja opereta popolnoma uspela; občinstvo je šestokrat z glasnim priznanjem odlikovalo posamične glasbene točke.

Predstava dné 11. prosinca: »Zakotni pisar«. Veseloigra v štirih dejanjih. Spisal A. pl. Winterfeld, poslovenil J. Kalan. — Ta igra izvestno ne pripada boljším proizvodom, vendar bi bila ugajala dôkaj bolje, da so bile naloge točno naučene. Posamični prizori so bili dobri, vendar se nam je zdelo, da pretirani. Izmed igralnega osobja nam je pohvalno omeniti gospé *Borštnikove* in gospé *Danilove*, poleg njih gg.: *Sršena*, *Perdana* in *Borštnika*. Druge igralce je prepogostoma zapuščal spomin, in celotni vtisek te predstave ni bil najboljši.

Predstava dné 18. prosinca: »Čevljar baron«. Gluma v treh dejanjih. Poslovenil Jakob Alešovec. — Od iger, kakor je »Čevljar baron«, pač ni pričakovati posebne dramatiške vrednosti, ali komur je do smeha, ónemu zadošča do cela. Gospodičina *Slavčeva*, ki je ta večer prvič nastopila v večji nalogi, igrala je čevljarskega učenca pristno, kakeršen je in pokazala lepo nadarjenost za komične partije; gospodičina *Nigrinova* je takisto završeno pogodila »izobraženo« kuharico; nalogo mojstra Podplata pa je prevzel iz posebne prijaznosti g. *V. Jenič*, katerega še večkrat želimo videti na odru slovenskem. Zbor čevljarskih pomočnikov si je pridobil mnogo pohvale, drugi igralci so zadoščali. Omenimo še, da sta gospodičina *Slavčeva* in g. *Jenič* pela nekaj pohvalno vzprejetih kupletov, katerih snov je zajeta iz sedanjosti; vendar bi bili pri nekaterih teh točkah želeli točnejšega izgovarjanja.

Predstava dné 25. prosinca: »Ni moj ukuse«. Dramatična šala, Spisal Ignacij Borštnik. — »Trnje in lavore«. Drama v dveh dejanjih. Po Lefontu poslovenil Fr. Končan. — Prva igra bi utegnila prijati manjšim ódrom, dasi je nje snov dôkaj neverjetna in prisiljena. Občinstvo ljubljansko se ni moglo kaj ógreti zánjo. — »Trnje in lavore« prištevamo dramam, ki zanimajo poslušalca od prvega hipa do zadnjega; dobro igrana mora uspevati povsod. Občinstvo je bilo jako zadovoljno z njo in je zlasti g. *Borštnika* (kateremu na korist je bila ta predstava), gospodičino *Slavčeva*, gospó *Borštnikovo* in g. *Verovška* često odlikovalo z glasno in trajno pohvalo. Menj so ugajali drugi igralci, katere moramo znova opozarjati, naj se vestneje učé svojih nalog. Občinstvo menda že smé zahtevati, da dotičniki ne kvarijo najlepših prizorov, ker se jim zapleta govor, da ni dveh treh besed ne morejo izgovoriti točno! — Gledališče je bilo polno do zadnjega prostora, dokaz, da je g. Borštnik jako obljubljen gledališkemu občinstvu našemu.

Književnost hrvaška. Naglašati nam ni treba, kakó so si Rusi dandanes pridobili prvo mesto v svetovni pripovedni književnosti. Veselo pozdravljamo novo podjetje v književnosti hrvaški, namreč »Rusko biblioteko«, katero je v Zagrebu jel izdajati *Mil. pl. Mareković*. V drobnih snopičih bodo izhajale izbrane pripovedke najslavnejših romanopiscev ruskih. Doslej so izšli štirji zvezki, ki nam podajajo *Tolstega* pripovedko »Djetinstvo« v prevodu *A. Harambašića*, ki je istega pisatelja slavno delo »Vojna i mir« že lani preložil na hrvaški jezik. Želimo, da bi podjetje, ki ima tudi prav lično zunanjo obliko, napredovalo prav pridno! — Lani ustanovljena »Knjižara dioničke tiskare« je zadnji čas izdala nekoliko prav zanimivih knjig in knjižic. Najprej navajamo prevod Seemanove: *Mythologije Grka in Rimljanac*, namenjene mladini srednjih šol in drugim izobraženim ljudem. To lepo knjigo, katero lepša 83 podob, priporočamo tudi Slovencem. Šteje 263 strani in stane 1 glđ. 60 kr., ukusno vezana pa 2 glđ. Ista knjižara je preskrbela novo izdavo *Palmotičeve* drame »Pavlimir«; *Palmotić* je najplodovitejši dramatik in pesnik starega Dubrovnika. Prof. *Milčetić* je tej izdavi za uvod napisal nekoliko črtic o dubrovniško-dalmatinski dramati sploh in o italijanskem vzoru, po katerem je *Palmotić* spisal »Pavlimira« svojega. — V posebni knjižici je izšla učena in prezanimiva razprava *prof. dra. Šrepla*: »Apulejeva

priča *Amor i Psihe*. Gosp. profesor je to pravljico prav lepo preložil na hrvaški jezik, razbolmačil jo in navël nekoliko podobnih pravljic iz hrvaške narodne književnosti.

— Imeniten prinesek za narodno blago je »Sbirka zagonetak« (ugank), katere je nabral pisatelj *Vuković* po časopisih, starejših knjigah in med ljudstvom samim. Ista knjižara je izdala *Andersonove* »Izabrane priče za mladež« in *Kovaričeve* »Mrtve kapitale«, pripovedko, katero prištevajo najboljšim plodovom novejšje beletristike hrvaške.

— V knjižari Strmeckega so izšle »Sabrane pjesme Rikarda Jorgovaniča«, katere je uredil in ocenil znani pesnik *Harambašić*. Rajni Jorgovanič je imel prelepih pesniških darov in je bil tudi izvrsten feljtonist. Le škoda, da je umrl v najlepšem cvetu mladosti svoje, predno se je še prav razvil. Mnogo pesmij je zapustil nedovršenih. Zbrane pesmi njegove veljajo le 80 kr. — Marljivi nabiralec narodnega blagá *Vuk Vrčević* je zopet nabral lepo knjigo »Narodnih pripovjesti i presuda iz života po Boki Kotorskoj, Hercegovini i Crnojgorie«, tiskal jo je Pretner v Dubrovniku. Vrčevićeva knjiga se priporoča sama po imenitni vsebini svoji. Druga v Zadru tiskana knjižica »Pustinjake« od *S. P.* nam podaja zgodovinskih črtic iz bokeškega življenja koncem minulega in začetkom našega veka. — Marljivi pedagoški pisatelj *Ljudovít Tomšić* je mladini hrvaški podaril novo knjigo »Lov na lavove«, katero je spisal po nemških pisateljih Scholzu in Hartmannu; *Davorin Trstenjak* pa v najnovejši knjigi svoji: »Mladi učitelje«, podaja mnogo koristnih svetov in naukov roditeljem in učiteljem. — Učitelj *Kempj* v Požegi je v posebni knjigi »Listovi iz Afrike« priobčil pisma, katera mu je pisal rojak *Lerman*, član Stanleyjeve ekspedicije na Kongu. Neposredna poročila iz tujih krajev so gotovo najboljša. *Lerman* pa ne opisuje samó, kar je videl in doživel, nego tudi nabira zanimive stvari in jih pošilja v domovino svojo, národuemu muzeju zagrebškemu. — Trudoljubivi hrvaški potopisec *Hive* je pri Hartmanu v Zagrebu izdal drugi zvezek »Hrvatskoga Primorja«; ondu popisuje Trsat, Grobničko polje, Ovčar, Dolino Rječine in pripoveduje, kakó hrvaški Primorci ribe lové. — Prevoda *Rambaudove* »Povjesti Rusije« sta izšla zadnja dva zvezka. Imenitno delo je olepšano z nad sto podobami in dvema mapama. Pri tej priliki ga znova kar najbolj priporočamo tudi občinstvu slovenskemu. — Koledarjev, ki se vsako leto znova vračajo za razne stanove in potrebe, ne bodedo naštevali. Jedna sama knjižara v Zagrebu jih je izdala deset vrst. Ali tudi manjša mesta hočejo imeti domače svoje koledarje, ki pa nimajo velike književne vrednosti. Takisto se zdaj tu zdaj tam pokaže nov lokalni list, ki je le na škodo drugim listom. Vsekakor pa moramo omeniti novega beletristiškega lista »Pobratim«, ki je z novim letom po dvakrat na mesec jel izhajati v Zagrebu. Ureduje ga prof. *Vitanović*, ki ga je namenil mladini srednjih šol. Potreba takšnega lista se dá zagovarjati in pobijati. Kritika je neusmiljeno zgrabila in obsodila prvo številko. To je prenašlo; nekoliko številki bi se lahko počakalo, predno se izreče končna sodba. — Akademija jugoslovenska v Zagrebu je izdala imenitno znanstveno delo: »Geografske koordinate ili položaji glavnijih tačaka Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, i djelomice susjednih zemalja Bosne, Hercegovine, Kranjske« i. t. d. Sestavlil jih je jako trudoljubivo prof. dr. *Pilar*. Knjiga ima malone same številke, stane pa 4 gld. Od »Historijskih spomenikove« je izdala IX. knjigo »Listina o odnošajih između južnoga Slavenstva i mletačke republike«, priobčil akademik prof. *S. Ljubić*. Ta knjiga šteje 31 tiskanih pól in podaja pisma od leta 1423.—1452., torej o dóbi, ki je za balkanske Slovane posebno imenitna. Nova knjiga akademiškega glasila »Radac« pa ima štiri filološke razprave. Prof. dr. *Šrepel* je napisal dve: »Analogija u sintaksi gramatičnih padeža lat. i hrv. jezika« in »Latinski izvor i ocjena Kačićeve gramatike« (od g. 1604.) Prof. dr. *Maretić* razpravlja »O nomi-

nalnom akcentu s obzirom na litavski, grški i staroindijski.« V četrtem članku nadaljuje *prof. Valjavec* svoja »Izpitivanja o naglasu novoslovenskoga jezika.« — Društvo sv. Jeronima je podarilo udom svojim za leto 1890. štiri knjige: Danica, koledar i letopis, ima več poučnih in zabavnih člankov, pisanih v lahko umevni besedi. Najbolj to knjigo priporoča to, da se tiska v 33.000 iztiskih. V »Životinjah« nadaljuje *Davorin Trstenjak* lani začeto popisovanje ptičev. V tretji knjigi poučuje *Josip Kotarški* kmeta »O pristojnom ponašanju i o čistoći.« Gotovo koristna knjiga! Napósled je *Ž. Zorić* spisal izvirno pripovedko iz fevdalne dōbe, naslovljeno »Graf Borovečki i Jelka Večevićeva.« Vseh knjig je za 40 tiskanih pól. — Matica hrvaška prav zdaj razpošilja udom svojim sedem knjig za leto 1890.; pet je zabavnih, dve sta poučni. Zabavne so: »Izabrane pjesme Petra Pre-radovića; »Na rodjenoj grudí«, ladanjske slike, spisal *Šandor Gjalški*; »Odbrane crtice i pripoviestí« iz peresa rajnega *Nikole Tordinca*; »Iz primorskoga života«, pripovedke *Sime Matavulja*; »Zablude matere«, igrokaz u četiri čina, in »Kita cvieća«, vesela igra u jednom činu, obe spisala *Hermina Tomičeva*. Poučni knjigi sta: »Slike iz obćega zemljopisa«, spisal *prof. dr. Ž. Hoić*, II. knjiga, in »Bihać in Bihaćka krajina«, spisal *Radoslav Lopašić*.

Muzej za Bosno in Hercegovino. V Sarajevu se je osnoval muzej za Bosno in Hercegovino. Imel bode oddelek za prirodoslovje, prazgodovino, arheologijo in antropološko-etnografski oddelek. Muzej utegne biti kdaj jedna najzanimivejših zbirk evropskih.

Spomenik Dobrovskemu namerja v Pragi postaviti pariško društvo „Dobrovski“, ki je že začelo nabirati radovoljne doneske. Model tega spomenika bode razstavljen na letošnji deželni razstavi češki.

Anton Dvořak. Kakor poročajo češki listi, dovršil je slavni skladatelj *Anton Dvořak* največje dosedanje delo svoje »Requiem«, katero se bode najprej proizvajalo v národnem gledališči praškem, nató pa v Birminghamu, kjer ga bode dirigiral dunajski glasbenik Richter. Kritika pravi, da je to v obće največje glasbeno delo sedanje dōbe, in da je v njem prvikrat duh slovanski poletel kár najviše ter dosegel genij najslavnejših skladateljev nemških in francoskih. — Poroča se tudi, da je vseučilišče v Cambridgu Dvořaka imenovalo častnim doktorjem glasbe, vseučilišče v Pragi pa častnim doktorjem filozofije.

Henrik Sienkiewicz, sloveči romanopisec poljski, odpotoval je nedavno v vzhodno Afriko, da se pouči o življenji afriških robov, katero hoče opisati v daljšem romanu.

»**Balkanska carica.**« To znano dramatiško delo črnogorskega kneza Nikite je uglasbil grški glasbenik D. Giorgio. Prvič se bode pela ta opera v carskem gledališči peterburškem vpricho ruskega carja in kneza-pisatelja, skladba sama pa izide pri Schmidtu in dr. v Trstu.

Umrša pisatelja slovanska. Dne 18. grudnia p. l. je izgubila ruska književnost slavnega pisatelja *Grigorija Petroviča Danilevskega*, ki je okolo petdeset let deloval na pripovednem polji. Pisal je zlasti zgodovinske romane, izmed katerih so mnogi preloženi na druge jezike evropske; na hrvaščino n. pr. „Pot v Indijo“, „Iztočni pionirji“ in „Zapaljena Moskva“. — Dne 12. prosinca p. l. pa je umrl v Belemgradu *dr. L. Lazarević*, nekdanji telesni zdravnik kralja Aleksandra I. in duhovit pisatelj srbski. Pokojnik je slovel za jednega najboljših pripovedovalcev srbskih; imenovali so ga srbskega Turgenjeva.

Srbsko gledališče. Srbski dramatik *M. Cvetić* je spisal dramo »Dušana«, ki je popolnoma uspela na gledališči belgrajskem. Srbska kritika jako hvali to delo, češ, da

se vredno pridružuje istega pisatelja »Nemanji« in »Lazarju«, s katerima vred kaže naj-sijajnejšo dōbo srbske zgodovine, dōbo Nemaničev. Patrijotska tendencija in umetniška dovršenost, dobro igranje, lepa scenerija in bogate oprave, vse to je do cela zadovoljilo in uprav navdušilo občinstvo. — Omenjamo še, da je rojakinja naša gospodičina *Ni-grinova* predstavljala carevno Angelijo.

Nova ruska opera. P. Čajkovskega „Pikovaja dama“, kateri je prijatelj umetnikov M. Čajkovskij napisal libreto po Puškinovi povesti, pela se je z velikim uspehom prvič v peterburškem Marijinskem gledališči dné 7. grudna meseca m. l. Libreto so vložene nekatere pesmi Batjuškove, Žukovskega in Riljeva.

Listnica. — Ljuboslav. »Pri luni ljubáv si prisegla,

S poljubom potrdila jo« —

res, taka prisega drži na veke! — Pošiljatelju sonetnega venca »Materno srce«: Requiem aeternam dona eis, Domine! — Miser.

»Nedolžni pevaj, ljubi slavček, pevaj,

Milo pesem tvoja naj doní!

Počivaj, na grobu mi sedevaj!

Ko z drugimi deva ljubljena se veseli.«

Zgōdi se, ako že nečete drugače! — Frigidus. O tisti poeziji, katera se Vam baje razcvita v duši, zapazili nismo v poslanih šestih pesmih ničesar. — Zvonimir. Takim poskušam naš list nima prostora. — Andrejev. Takisto. — Brinjevski.

»Spolnile bodo se željé,

Da bova prav lep par, (sic!)

Sedaj pa le do njé,

Od tod pa pred oltar« —

čestitamo Vam prav od srca! — O družih pesmih molčimo. — Vekoslav. Mojega — sladkega; vesel — trpél; vživati — spremljati; cerkvice — deklica; smeje se — vrneš se — i. t. d., i. t. d. — to menda vender niso rime! Kakó sodimo vsebino sámo, tega Vam niti ne povemo. — S. O.

»Prilepljen jezik je . . . solzé očesa

Ti pričajo, da res mi je hudo« —

gotovo, nam tudi, zlasti ko nam napósled celó kažete srčno rano svojo. — T. G. (»Na razvalinah«); Potočin; J. V. (»Živa mirta«; »Meu srce vroče bije«); M. (»Poslanica«); Izeslav; A. G. (»Devinskemu gradu«); —v—; Srpoš: Nerabno. —

Poslednje čase opažamo, da nam zlasti od mlajših pesnikov naših dohaja obilo sonetov, časih celó — sonetnih vencev. Ta povodenj malone žuga preplaviti vsa uredniška predala naša, in zató mislimo, da je res že skrajno potrebno izpregovoriti v obče nekoliko besed o sonetu, ker ne utegnemo vsakogar posebe opozarjati na brezštevilne hibe v tej vrsti liriškega pesništva. Mladim pesnikom našim je že dovōlj, ako v potu svojega obraza napišejo štirinajst peterostopnih jambiških vrst in jim na konci obesijo nekakšne »rime«, razvrščene, kakor je to predpisano po pesniških zakonih, ali pa tudi — ne! Do ideje sáme jim ni nič; ako sploh imajo idejo, tedaj jo raztezajo ali stiskajo takó, da ji kar udje pokajo, in kaj je konec tega napornega dela? Sonet? Kaj še, pesniški nēstvor brez nog in glave, smešen in zajedno žalosten pesniški torso! Naravnost nerazumno nam je, kakó da pesnike-novince toli silno miče sonet, jedna najtežjih pesniških oblik, kar jih sploh ima lirika. Koliko sonetov se je v nas že napisalo od Koseskega »Potažbe« do denašnjega dné, ali koliko je dobrih med njimi? Prešérna, Stritarja, Levstika in Cimpermana, te zlalika imenujemo mojstre sonetom; to

se bere, to je lepo, to zveni kakor lepa skladba, izkratka: sonetje teh pesnikov so dovršeni, ti sonetje so res sonetje, kakeršnih zahteva dober ukus, zahtevajo pa tudi jedno-glasno pesniški zakoni! Ali pesnikom našim ni do teh sonetov; svoj pot hočejo hoditi, toda žal, hodijo ga brez potrebnega znanja, švepajo po njem, da se kar smilijo razsod-nemu človeku! Niti reči ne moremo, da bi bili podobni kraljem bourbonskim: naučili se niso ničesar, pozabili pa vse! Bistva sonetovega ne poznajo, ali pa — kar je še huje — nečejo ga poznati, češ: pri nas itak sodijo vse relativno, za nas je itak dobro vse, ako le pokažemo dobro voljo, in te imamo dovolj! Od nas pa terjajo, naj natisnemo sonete, in celo hudo nas terjajo, kakor bi bil naš list kár na razpolaganje nezrelim poskušajam ráskavega njih peresa! Beseda in vzgled slovenskih naših pesnikov-prvakov ne izdá nič, kakor se kaže; sezimo torej po tujem vzgledu in priobčimo sonet veljavnega nemškega pesnika A. W. Schlegla, ki povej navedenim novincem sedanjim in tudi poznejšim, kaj je sonet, kakšen mora biti, da zadošča pesniškim zakonom in, dostavimo tudi, zakonom zdravega razuma človeškega! Evo ga:

Das Sonett.

Zwei Reime heiss' ich viermal kehren wieder,
 Und stelle sie getheilt in gleiche Reihen,
 Dass hier und dort zwei eingefasst von zweien
 Im Doppelchore schweben auf und nieder.
 Dann schlingt des Gleichlauts Kette durch zwei Glieder,
 Sich freier wechselnd, jegliches von dreien.
 In solcher Ordnung, solcher Zahl gedeihen
 Die zartesten und stolzesten der Lieder.
 Den werd' ich nie mit meinen Zeilen kränzen,
 Dem eitle Spielerei mein Wesen dünket,
 Und Eigensinn die künstlichen Gesetze.
 Doch, wem in mir geheimer Zauber winket,
 Dem leih' ich Hoheit, Füll' in engen Grenzen
 Und reines Ebenmass der Gegensätze.

Popravki. V zadnji številki našega lista se je vrnilo med tiskom nekaj pogrškov. Na strani 16. prva vrsta čitaj namesto »nego« — »kakor«; na strani 45. namesto gld. 17.36 čitaj gld. 17'76; na strani 49. četrta vrsta zgoraj namesto »latieh, miesti, tieh« čitaj: »statieh, miestieh«; na isti strani v šesti vrsti zgoraj namesto »ker« čitaj »četudi« in v štirinajsti vrsti zgoraj namesto »tožilnik na — /« čitaj »tožilnik na /«; na strani 56. namesto „Matičin odbor“ čitaj „Matičin odbor“. — Takisto čitaj v denašnji številki na strani 69. petnajsta vrsta spodaj namesto »oživele« — »oživile«.

„Ljubljanski Zvon“

izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stoji vse leto 4 gld. 60 kr., pol leta 2 gld. 30., četrť leta 1 gld. 15 kr.

Za vse neavstrijske dežele po 5 gld. 60 kr. na leto.

Posamezni zvezki se dobivajo po 40 kr.

Izdajatelj **Janko Kersnik**. — Odgovorni urednik **dr. Ivan Tavčar**.

Upravništvo „Národna Tiskarna“ Gosposke ulice št. 12. v Ljubljani.

Tiska »Národna Tiskarna« v Ljubljani.